

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštna predal 290.

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članne izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Telefon šte. 3478.
Ček. račun 13.562.

Deset let obstoja Mednarodnega urada dela v Ženevi.

Mednarodni urad dela obhaja 10 letnico svojega obstoja. Radi tega ne bo odveč, ako napravimo kratek pregled o njegovem delovanju, o njegovih uspehih ali pa tudi neuspehih.

Podlago za ustanovitev mednarodnega urada dela tvori XII. poglavje verzalskega mirovnega dogovora. Okoli njega naj bi se zbrale vse države, da bi se socialna zakonodaja uvajala po vseh kontinentih čim bolj enakomerno.

Dosedaj je 55 držav (ne petdeset, kakor je bilo pomotoma navedeno) članic tega urada. Svojega članstva niso prijavi: Rusija, Amerika, Turčija, Mehika in Egipat.

Cilj mednarodnega urada dela je brez dvoma vzvišen v vsakem oziru.

Upoštevati pa moramo okolnost, da niso vsi njegovi sodelavci prožeti istega duha, njihovo delovanje in udejstvovanje basira na različnih pogledih.

Delavci žele, da bi bil mednarodni urad dela izhodišče za utrditve pridobljenih pravic na strokovnem in političnem polju, da se te pravice čim bolj razširjajo in končno dovedejo do gospodarske in politične osamosvojitve delavskega razreda.

Kapitalistični zastopniki bi hoteli imeti v mednarodnem uradu dela institucijo, ki naj bi služila za utrditev njihove teze, da je mogoč prenos miselnosti sedanje meščanske družbe in kapitalističnega gospodarskega reda v delavske vrste, s čimur bi se njegova pozicija zelo utrdila. Pacifisti hočejo propagirati potom urada svetovni mir, socijologi socialno pravičnost.

Ako imamo vse to pred očmi, je jasno, da je delovanje urada nad vse težavno. To je razvidno tudi iz rezultatov tega dela.

V teku 10 let je organiziral urad 11 konferenc, na katerih je bilo sklenjenih in sprejetih 26 konvencij, 30 priporočil, dalje se je izdelalo 56 zakonov in zakonskih osnutkov.

Z ozirom na obstoječe predpise bi morala vsaka država-članica tekom enega leta, sigurno pa po preteku enega leta sprejeti konvencije in priporočila predložiti svojim zakonodajnim telesom v ratifikacijo. Pa ne le to. Moralno je obvezana, da deluje po svojih predstavnikih na to, da bi bile odobrene vse te konvencije in priporočila.

V številkah označeno bi pomenilo, da bi morale države-članice v celoti izvršiti 3080 ratifikacij. V resnici je izvršenih ratifikacij le 342, torej komaj ena devetina. 2738 ratifikacij je v zastanku, ne v slučajnem. Zavlačevanje je namerno, ker predstavlja sistem in čisto določeno politiko.

Mednarodni urad dela je moral računati tudi s temi sistemi, moral se je uveljaviti kljub temu. Radi tega ni načeljal problemov, kateri si ne bi vsaj kolikor toliko že utrlji pot v večino držav. Delovanje Mednarodnega urada dela se odraža predvsem v treh smereh: 1. Delovni čas. 2. Delavsko zavarovanje. 3. Delavsko pravo.

Glavno delo je bilo v prvih dveh vejah delavske socialne zakonodaje. Prva skupina vsega konvencije o osemurnem delavniku; prepoved zaposlitve otrok; prepoved nočnega dela za žene in otroke; prepoved nočnega dela v pekarnah in vpeljava obveznega nedeljskega počitka.

Druga skupina se peča z zavarovanjem vseh vrst.

Hitite pristopati v „Cankarjevo družbo“. Pošljite 20 dinarjev takoj. Zaupniki, nabirajte in obračunajte. Knjige se že tiskajo. Krasne bodo, Vaš ponos bodo!

Pivovarji so med delom obdržali v pivovarni „Union“ velik shod ter zahtevali povišanje mezd. Bije se trd boj. Organizacija je trdna in odločna in mora doseči povišanje.

Delavstvo v tovarni „Vulkan“ v Kranju je v mezdnem gibanju. Zahteva tudi kolektivno pogodbo. Organizacija raste.

Tekstilni delavci v Kranju! Organizirajte se, ker drugače Vas inozemski kapitalisti izmzgajo do dna.

„Delavec“ zopet zaplenjen.

Odločba:

Državno pravdnštvo v Mariboru zabranjuje v zmislu čl. 19 točka 7 zakona o tisku v zvezi z zakonom o izpremembah in dopolnitvah zakona o tisku, razširjanje in prodajanje novin »Delavec« št. 14 z dne 10. julija 1929, ki izhaja v Mariboru, ker vsebuje slika na prvi strani v sredini pregrešek po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 6. januarja 1929, Služb. Novine št. 6 in z dne 1. marca 1929, Služb. Nov. št. 54/XXIII.

Zabrana sestoji iz tega, da se zaplenijo tiskani izvodi (člen 24 zakona o tisku).

Obenem se odreja po čl. 24 zakona o tisku, da se zapečati tiskarski stavek, plošče in kamenorezi.

Zabrano izvrši kr. policijski komisariat v Mariboru.

Razlogi:

Po čl. 19 t. 7 zakona o tisku je zabraniti razširjanje in prodajanje novin, če je storjeno s tiskanim spi-

Delo Mednarodnega urada dela je bilo otežkočeno tudi radi obstoječih razmer v posameznih državah. So države, v katerih ne vidi delavstvo od po Mednarodnem uradu dela sklenjenih konvencij posebnih koristi, ker je njihova domača zakonodaja veliko boljša, dočim so pa zopet države, v katerih pomenijo te konvencije že skoraj revolucionaren čin.

Vendar je pa vse to umljivo, ako imamo pred očmi glavni cilj Mednarodnega urada dela, namreč izvesti socialno zakonodajo čim enostavnejše za ves svet.

To bi se doseglo v večji meri, kakor se je, ako bi bile kakšne sankcije, da bodo države-članice izvedle ratifikacijo sklenjenih konvencij v predpisanem roku. Ker pa ni takih sankcij, je moglo večina držav uganjati pasivno rezistenco po domjenem načrtu. Tako smo pa doživljali, da se je izgovarjala Anglija na Ameriko, Nemčija na Anglijo, Francijo na Nemčijo, Italija na Francosko, Nemška Avstrija na Švico.

Sedanja angleška vlada je že izjavila, da bo ratificirala konvencijo o osemurnem delu v najkrajšem času. S tem činom bodo izpodbita tla vsem ostalim izgovorom in bodo morale vse

som kaznivo dejanje, ki se kaznuje po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Slika v 14. številki »Delavca« z dne 10. julija 1929 z besedilom pod sliko ščuje na razdor med družabnimi sloji in hujska proti obstoječemu socialnemu redu v državi in tvori tako dejanski stan po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Zabrana razširjanja in prodajanja uvodoma navedenih novin je zato v zmislu t. 7 čl. 19 zakona o tisku in zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o tisku utemeljena.

V Mariboru, dne 11. julija 1929.

Prvi drž. pravdnik:

V z.: Hojnik l. r.

Član „Cankarjeve družbe“

bo vsak organizirani sodrug in sodružica. Zaupniki, ki ste dobili bloke, ali jih imate že izpolnjene? Pišite po druge. — Cankarjev spomenik postavimo velik — zato bodite vsi člani.

države ugrizniti v to neprijetno jabolko. S tem bo prešla mednarodna socialna zakonodaja v novo fazo.

Zavedati se pa moramo, da bo sodelovanje Mednarodnega urada le tedaj kronano s čim večjim uspehom, ako bo mogel računati na odločen in organiziran pritisk delavstva v posameznih državah.

O nalogah socialne politike.

(Iz korespondence s. Krękića.)

31. maja se je pričela v Ženevi XII. mednarodna konferenca dela. Na njej je zastopanih 50 držav. Število udeležencev znaša približno 400.

Za predsednika konference je bil izvoljen Dr. Brauns, večletni minister dela v Nemčiji. Ko je prevzel predsedniško mesto, je govoril o nalogah socialne politike. Ta govor je značilen, ker ne prihaja direktno iz delavskih vrst, torej iz srede, katero družba navadno taksira s sanjači in protidržavnimi elementi; o nalogah socialne politike je govoril mož, katerega mora vpoštevati tudi kapitalistični svet. Dr. Brauns je razvil sledeče misli:

Človek je največje bogastvo.

Ideja socialne politike ni nova. Vstaja tam, kamor je prodrli novi kapitalistični način produkcije in kjer se zbirajo množice v velikih centrih. Naloge socialne politike so se razširile zlasti po vojski, ker so se pridružili ročnim delavcem še duševni delavci in večji kontingenti iz srednjih stanov.

Naloge socialne politike so radi tega mnogovrstne in se morejo uspešno izvrševati le mednarodnim potom.

Socialna politika vrši svojo nalogo v prvi vrsti s tem, da skrbi za delavstvo za slučaj bolezni, nezgode, onemoglosti in smrti. Ona mora v prvi vrsti vsa ta zla preprečiti; iz tega razloga se neguje delavska zaščita, katere najvažnejši del je ureditev delovnega razmerja. Skrbeti pa mora tudi za varstvo otrok, mater, žena in mladoletnih. Cilj vse te zaščite pa je dvig narodnega zdravja in kulture. Kajti pametno gospodarstvo z ljudmi je najboljšo gospodarstvo.

Vprašanje delovnega trga.

Po vojni se trudijo vse države, da pridejo v okom veliki draginji, v katero potiska milijone delavcev način današnjega gospodarstva, z ureditvijo delovnega trga. Skrb za to, da ne ostane delavec osamljen, brez eksistence, more imeti uspeh le pod okriljem socialne politike.

Pravna enakost delavcev.

Zelo važno, odnosno najvažnejše delo socialne politike je tudi v tem, da se odstrani pravna neenakost. Tako delo dviga ugled države v oči delavcev in vstvarja predpogoje za sodelovanje delavskih mas pri izvrševanju nalog, ki jih ima država. Tako sodelovanje je pa nujno za moderno demokracijo, ki počiva na samozavesti in samoodgovornosti poedinca.

Velik del prebivalstva stoji v odvisnem razmerju do drugega dela. Radi tega ni ta odvisni del v položaju, da vrši svoje državljanske dolžnosti, ako se ne uredi ta odnos na ta način, da mu to omogoči, to je, da se vstvari poleg lastninskega prava tudi delavsko pravo, ki bo varovalo delavčevo zdravje, njegovo delovno silo ter preprečilo prav vsako izkoriščanje in zlorabljanje delavskega položaja.

Moderno socialno pojmovanje zmaguje.

Boj za delavsko enakopravnost je že star. Toda nov je pa način, po katerem se ta ideja uveljavlja, to so kolektivne delavske pogodbe.

Življenje je dokazalo, da ne nudijo osebnih pogodb pravične podlage za ureditev delovnega razmerja, ker je delavec kot poedinec v razmerju napram delodajalcu slabjši. Radi tega so edino kolektivni dogovori upravičeni. Pa tudi industrija sama zahteva take dogovore radi svoje dovršenosti in radi izenačenja tempa in načina dela.

Značaj delavskih sindikatov.

Sicer pa eksistira že tudi organ, ki skrbi za to, da so interesi delavstva kolektivno zaščiteni. Ta organ so delavske strokovne organizacije.

Radi tega je samo ob sebi umljivo, da jih niso posamezne države v svojih ustavah le priznale, — ampak se jih poslužile kot podlago za ureditev delovnih odnošajev s tem, da so jih priznale za zakonite zastopnice organiziranega delavstva.

In prav je tako. Nič ni namreč pravičnejše, kakor to, da ima skupna

volja kake organizacije prednost pred voljo poedincev, kadar so na dnevnem redu vprašanja gospodarskih odnosov.

Do kolektivnih pogodb je sicer že prej prišlo, toda razširile so se šele v zadnjem desetletju. Isto tako so dobile zakonsko priznanje šele v zadnjem času.

Poedini delavci in nameščenci ne morejo več sami sklepati dogovorov, ampak so vezani na dogovore, ki jih sklenejo za nje njihove strokovne organizacije. Kakor mora biti organizacija poštna in zvesta, tako se morajo odlikovati s temi lastnostmi tudi člani napram organizaciji. Zlasti se mora delavstvo zavedati, da ni le nujno, ampak, da je njegova socialna dolžnost, da je organizirano.

Pravica in svoboda delavskega združevanja pa postaja eden najvažnejših in v sedanjem času eden najtežjih problemov socialne politike.

Vloga države v delavskih sporih in značaj razrednih organizacij.

Današnja država se ne sme samo zadovoljevati z mezdinimi pogodbami, ampak mora skrbeti, da pride do njih s tem, da izreka v sporih svoje razsodbe, ki so obvezne za obe strani.

Kakor hitro pa stavi država svojo moč v službo organiziranih grup delavcev in podjetnikov, jih pritegne k sodelovanju, vsled česar postaja kolektivno delavsko pravo avtonomno. To dejstvo je velikega pomena. Delavsko avtonomno pravo je namreč tisto torišče, kjer se vrši državljanska izobrazba in vzgoja najširših plasti delovnih sil.

V splošnem vlada prepričanje, da mora biti delavsko pravo utemeljeno v ustavi.

Potom delavskega prava se razvija v podjetjih nov organ, ki urejuje razmerje med delavci in podjetniki — obratni sosveti. Za enkrat se razteza njihovo delovanje le na urejevanje delovnih pogojev, na posredovanje in zaščito delavcev, ne pa tudi na upravo podjetja. Nesporno pa je, da pomenijo obratni svetovi izhodno točko za demokratizacijo podjetij.

Racionalizacija in delavstvo.

Temu problemu se mora tembolj posvetiti pažnja, ker ni dobilo delavstvo radi racionalizacije odgovarjajočega dela — niti v pogledu mezde, niti z ozirom na znižane cene blaga. **Racionalizacija ima nasprotno za delavstvo težke posledice:** Povečala se je brezposelnost, pospešil tempo dela, ki utruja delavca, dovršila se je mehanizacija dela in napravila delavca še v večji meri za avtomat, ki ubija duševno obzorje in jemlje vsako veselje.

Racionalizacija je pritirala do višine najžalostnejši in najbolj nevarni problem naše dobe.

Ta problem se imenuje — **duševna otopelost širokih delovnih slojev.**

Osemurni delovni čas.

S tem pa ni rečeno, da se mora mehaniziranje gospodarskega procesa potisniti nazaj. Toda delati se mora na to, da pridejo delavci v podjetju do čim večjega soodločevanja, da se bodo v njem počutili dobro in da bodo soudeleženi na dobičku. Delovni čas pa mora biti tako urejen, da bo imel delavec čas, da bo ostal telesno in duševno čil, nakar bo mogel izpolnjevati svoje dolžnosti, ki jih ima kot družinski poglavar in državljan.

V tem je moralni smisel in veličina osemurnega delovnega časa.

Stanovanjsko vprašanje.

Ako bi kdo hotel kratiti osemurni delovni čas, bi izrabljial delovno silo, ki mu ne pripada, kajti preko 100 milijonov ljudi, ki žive v odvisnem razmerju, hočejo po 8urnem delu osvežit svoje telo in svoj duh v delu, ki jim prija. Poleg osemurnega dela tudi delavcu priliko za tako delo lastni dom s primernim zemljiščem. V mestih trpi delavstvo na stanovanjskih težavah radi nedostatkov iz predvojnega doba. Stanovanjsko vprašanje se mora rešiti v korist delavstva. Stanovanje je namreč podlaga narodnega zdravja in narodne kulture. **Brez rešitve stanovanjskega vprašanja, bo vsako socialno delovanje skaženo.**

Trdno je prepričan, da bo prišlo do tega, kajti socialno politični problemi stopajo z neodoljivo silo na dan in bodo morali biti izvedeni po vseh deželah in državah.

Še nekaj o stanju naše socialne politike.

Po 6. januarju se je dvignila ljuta kampanija delodajalcev proti že obstoječi socialni zakonodaji, čez, da je premoderna, da ne odgovarja dejanski potrebi, vsled česar je škodljiva gospodarstvu.

Dokazali smo v memorandih, ki jih je vložil URSSJ. in Delavske zbornice ministrskemu svetu, da temu ni tako. Ali sedaj so zopet obrtniki podali svoje »želje«. Dela se namreč nov obrtni zakon in hočejo ti obrtniki »za povzdigo obrtništva in naraščaja«, da se reducirajo socialne dajatve.

Njih resolucija v 2. točki dobesedno zahteva:

»Revidirati naj se v prvi vrsti zakon o zaščiti delavcev in zakon o zavarovanju delavcev, ki prehajata v svojih določbah preko mednarodnih zahtev in obvez.«

Torej kapitalisti si ne da ničesar stvarnega dopovedati in dokazati. Po njegovem povzročajo škodo gospodarstvu dajatve delavstvu, torej socialne potrebe.

večji del preprečeno z izgovorom na gospodarsko krizo. **6. Obratni zaupniki.** Obratni zaupniki naj bi bili zastopniki delavstva ter posredovalci med delavci in delodajalci. V ta namen bi jim morala biti zasigurana posebna zaščita. Najnovejši pravilnik ne nudi te zaščite. **7. Svoboda delavskega združevanja.** Formalno obstoja taka svoboda, dejansko pa ne. Koliko zavednih delavcev-strokovničarjev je že izgubilo delo samo radi tega, ker so propagirali strokovne organizacije. **8. Posredovanje dela.** Zakon je predpisal snovanje borz dela, ki naj bi organizirale tako posredovanje ter podeljevanje podpor brezposelnim. Tudi ta ustanova ni izvršena tako, da bi odgovarjala svojemu namenu.

Zakon o inspekciji dela.

Inspekcija dela bi morala nadzorovati, če se izvršujejo določila zakona o zaščiti delavcev. Ta naloga bi se mogla doseči le, ako bi razpolagale z zadostnimi sredstvi in z zadostnim izvršilnim osebjem. Tega pa ni bilo in še ni. Statistika dosedanjega dela inspekcij dokazuje, da so mogle izvrševati komaj deseti del od v zakonu predpisanega dela.

Zakon o zavarovanju delavcev.

Ta zakon predvideva zavarovanje za slučaj bolezni, onemoglosti,

Knjige Cankarjeve družbe bodo lepše, nego so si ustanovniki ob početku mislili, kajti družba je dobila medtem originalne prispevke slovenskih pisateljev. Izšle bodo sledeče knjige: Koledar s pestro vsebino in številnimi slikami, Angela Cerkevnikova socialna povest iz slovenskega življenja, »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!«, Jacka Londona »Mož z brazgotino«, dr. Lončarja znanstvena razprava »Kako je nastalo moderno delavsko vprašanje« in Filipa Uratnika zelo aktualna razprava »Izseljeniško gibanje in Slovenci«. Vse knjige bodo krasno opremljene. Tako bo C. D. gotovo prekosila vse druge slovenske založbe. Tako se bo delavstvo uveljavilo tudi v literaturi — na prvem mestu. Vsi mi, ki pa ne pišemo knjig, pa pridno zbirajmo člane! Sodrugi pa, ki še niste člani, pristopajte!

Ako pa upoštevamo resnično stanje, pridemo do nasprotnih zaključkov.

Na socialni politiki je zainteresiranih v celi državi ca 2 milijona oseb. To znači, da je delavsko zaščitno in zavarovalno pravo življenjsko vprašanje velikega dela državljanov naše države.

Kakšen pa je pravzaprav položaj v tem pogledu?

Naša socialna politika odseva predvsem iz treh zakonov: **Zakona o inspekciji dela, Zakona o zavarovanju delavcev in zakona o zaščiti delavcev.**

Zakon o zaščiti delavcev pomeni deloma unifikacijo v raznih delih države že obstoječih zakonov in uredb, deloma pa tudi nove odredbe. Glavna določila so: **1. Delovni čas**, kateri znaša v industriji normalno 8 ur, izjemoma od 9 do 10 ur. V obrti od 8 do 10 ur, izjemoma 12 ur. Te odredbe pa niso prišle do popolne veljave, ker ni bil izdan tozadevni pravilnik, dasi je bilo predvideno, da bo izšel tekom 6 mesecev, ko stopi zakon v veljavo. Ko je pa izšla uredba o odpiranju in zapiranju trgovin, so dvignili delodajalci tak vihar, da so dosegli v obrti 9 in 10 urni delovni čas. **2. Zaščita žen in otrok.** Nočno delo je zabranjeno ženam brez razlike starosti in mladoletnim do 18. leta. Tudi to določilo se ne izvaja, kakor predpisuje zakon, ker ni na razpolago dovolj nadzornih organov. **3. Prepoved nočnega dela v pekarijah** v praksi tudi še ni uveljavljena. **4. Zaščita mater in dece.** V podjetjih preko 100 delavcev in če je v podjetju zaposlenih vsaj 25 delavk z malimi otroci, bi morala biti ustanovljena na račun podjetij posebna dečja zavetišča. Istotako bi moral biti dovoljen materam potreben odmor za dojenje otrok. Ta določila so v splošnem le na papirju.

5. Higijenski pogoji za delo. V smislu tega zakona bi morali biti vsi obrati urejeni tako, da ne bi bilo ogroženo zdravje delavcev. Vsako zboljšanje v tem smislu je bilo skoraj

starosti in smrti ter za slučaj nezgođe.

Glavna napaka je v tem, da se je zavarovanje razkosalo. Prometna podjetja imajo svojo blagajno, Rudarsko zavarovanje je istotako izvedeno posebej. Poljedelske delavce se je za enkrat izvzelo od zavarovanja, izvesti bi se pa moralo do konca junija 1923. Zakon pa v tem pogledu ni preveden še do danes.

Zavarovanje za slučaj onemoglosti, starosti in smrti bi moralo stopiti v veljavo do 1. julija 1925. Toda s finančnim zakonom je bilo odgledeno do nadaljnjega.

Ko se je vpeljalo splošno zavarovanje, je obljubila država subvencijo letno 2 milijona, da bi se mogle premagati velike začetne zapreke. Te subvencije pa nikoli ni bilo. V posameznih letih je dala država te-le subvencije:

Leta 1923 1.880.000, leta 1924 360.000, leta 1925 360.000, leta 1926 500.000, leta 1927 130.000, leta 1928 50.000 Din.

Pa še te subvencije so se porabile večji del za državno nadzorstvo.

Poleg tega so bili prevalljeni vsi izdatki za lečenje delavcev na nalezljivih boleznih v breme zavarovanja, dočim imajo vsi ostali državljani — tudi premožni — pravico do brezplačnega zdravljenja.

Taka je resnična slika obstoječe socialne zakonodaje. Radi tega je skrajno nepoznanje razmer ali pa neodpusljiva površnost, ako se trdi, da je socialna zakonodaja premoderna in da je v preveliko breme narodnemu gospodarstvu. Dejansko je večji del na papirju in delavstvo bo moralo prestopiti še veliko težkih in močnih bojev, da bo doseglo tako socialno zakonodajo, ki bo odgovarjala njegovim življenjskim interesom.

Delavsko strokovno gibanje.

Pravkar je objavila amsterdamska strokovna internacionala stati-

stične podatke o mednarodnem strokovnem gibanju. Iz njih je razvidno, da je v zadnjih štirih letih beležiti prav lepe uspehe ne samo na številu članov, nego tudi na moči, pa čeprav so zadnja leta gospodarskega razvoja — pospešila konsolidacijo kapitalizma in »normalizacijo« meščansko-političnih razmer.

Da nam bo lažje razumljivo, bomo s številčnim pogledom pokazali na razvoj delavskega strokovnega gibanja.

Leto 1922. Število strokovno organiziranih v 32 deželah: 46.273.132. Od tega števila je pripadalo 22 milijonov 411.826 članov amsterdamski internacionali, 7.069.000 članov rdeči moskovski internacionali, 3 milij. 759.106 verskim organizacijam, 1 milijon 254.217 sindikalističnim organizacijam in 11.778.983 različnim drugim strokovnim organizacijam.

Leto 1923. Število strokovno organiziranih v 39 deželah: 40.928.610 članov. Od tega 18.574.330 amsterdamske smeri, 5.358.064 moskovske, 3.025.525 verskih smeri, 825.758 članov sindikalističnih organizacij in 13.144.933 različnih strok. organizacij.

Leto 1924. Število strokovno organiziranih v 44 deželah: 36.475.320 članov. Od teh 16.490.121 članov amsterdamske internacionalne, 5.245.889 moskovske, 2.354.583 verskih strokovnih organizacij, 404.700 članov sindikalističnih organizacij in 11 milijonov 980.027 članov različnih drugih smeri.

Leto 1925. Število strokovno organiziranih v 46 deželah 36.062.711 članov. Od tega števila odpade 17 milijonov 702.431 članov na amsterdamsko internacionalo, 7.333.845 na moskovsko, 2.112.109 na verske strokovne organizacije, 471.439 na sindikalne organizacije in 8.442.887 članov na različne ostale smeri.

Leto 1928. Število strokovno organiziranih članov 46.187.060 v 62 deželah. Od teh 19.377.448 amsterdamske smeri, 13.670.462 moskovske smeri, 2.149.069 verskih organizacij, 285.500 sindikalnih in 10.704.581 različnih organizacij ostalih smeri.

Te številke povedo vse. Kažejo na moč strokovno organiziranega proletarijata.

Leto 1922 je nekak mejnik v povojnem strokovnem gibanju. Delavski razred je po vojni silno narastel in v letu 1922 dosegel svoj višek. V tem letu je za strokovno gibanje nastal občuten udarec. Pohod in zavzem oblasti po italijanskem fašizmu.

Za tem je beležiti krizo, ki je trajala nad dve leti. Delovni trg se je delno zmanjšal, razmere na trgu so se prav tako poslabšale. Buržuazija je v teh letih v politiki prodrla s svojimi nazori. Zgubile so tudi krščanske strokovne organizacije.

Leto 1924 je zaustavilo padec. Od tedaj gre naprej in amsterdamska internacionala ni več organizacija samo parih milijonov, ni več organizacija strokovno organiziranega evropskega proletarijata, nego **mednarodna svetska delavska strokovna internacionala**, ki zbira pod svojim praporom delavce in nameščence iz 62 dežel! Je to organizacija 20 milijonov.

Nekako isto razvojno stopnjo je zaznamovala v teh letih tudi moskovska strokovna internacionala. Od leta 1922 iz 7 milijonov padec na 5 milijonov in zatem dvig na 13 in pol milijonov članov. Njeno delovanje se omejuje, kar je pravzaprav samoobsebi umevno — le na Rusijo. Komunistične strokovne organizacije so v večini držav prepovedane.

Toda kljub 20 milijonom, je še vedno milijone ljudi, ki niso strokovno organizirani, ali ki celo stoje v takih strokovnih organizacijah, ki so pravemu razrednemu stališču naših strokovnih organizacij nasprotni. Seveda ti delavci in nameščenci malo ali skoro nič ne pomenijo, kajti sila strokovno organiziranega, razredno zavednega proletarijata, je veliko več, kot pa »samostojne in neodvisne« strokovne organizacije fašizma ali klerikalizma, ki predstavljajo le cokljo v delavskem pokretu vseh narodov.

STROKOVNI VESTNIK.

VII. Kongres Saveza Metalških Radnika
Čehoslovaške Republike.

(Iz poročila delegata sodr. Jože Golmajera.)
Od 18. do 20. maja je zasedal v Pragi kongres SMR, čehoslovaške republike. Kongres je bil slika jedinstva in discipline. Mnogoštevilne delegacije iz drugih držav so dale kongresu poseben značaj. Iz Nemčije je bil sodrug Metz; iz Avstrije sodrug Domes in Stein; iz Madžarske sodrug Csapzso in Schreber; iz Rumunije sodrug Muntean; iz švedske sodrug Svensson; iz Danske sodrug Andersen; iz Belgije sodrug Longville in van der Brugge; iz Švice sodrug Brunner in SMR. Jugoslavije je zastopal sodrug Golmajer. Tajnik Internacionale sodrug Ilg je bil v zadnjem momentu zadržan in ni mogel priti vsled spora, ki je nastal v švicarski strojni industriji. Zato je pozdravil kongres z brzojavko. Pismeno so pozdravili kongres kovinarske organizacije iz Francoske, Angleške, Norveške, Holandske, Finske, Luksemburške in Poljske.

Iz podanege poročila se je videlo, da je Savez pretekla tri leta uspešno deloval. Od 1926 do 1928 je vodil 426 gibanj v 3.924 podjetjih, v katerih je 352.454 zaposlenih delavcev. Od vseh teh je 124.904 članov Saveza. S popolnim ali delnim uspehom je bilo zaključeno 407 tarifnih (mezdnih) gibanj, s sodelovanjem 347.724 delavcev. Brez uspeha 19 s sodelovanjem 4.730 delavcev. Od 407 gibanj je bilo 122 stavk in izprij. Od teh je zaključenih z uspehom 83, z delnim uspehom 22 in 17 brez uspeha. Ostalo gibanje je bilo: 286 v 3703 podjetjih, kjer je sodelovalo 328.426 delavcev. Izdana gibanja od Saveza in zaključena brez borbe 50, stavk v 59 podjetjih, v katerih je zaposlenih 11.210 delavcev. Bilo je 18 obrambnih gibanj v 77 podjetjih, v katerih je zaposlenih 10.224 delavcev in ki so bila končana brez obustave dela 63 obrambnih stavk v 72 podjetjih, ki imajo zaposlenih 19.958 delavcev. V letih 1926/27 so bili zaključeni skoro vsi obrambni pokreti brez obustave dela, obrambni pokreti v letu 1928 so zaključeni večinoma s stavkami. Iz tega sledi naraven zaključek, da je porast moči tisti faktor, ki se je v mnogoštevilnih pokretnih tako zmagovito pokazal. V zadnjih treh letih doseženi poviški mezd se računajo na okrog 600 milijonov kron. Medtem zguba delavskih mezd izgubljenih v stavkah in izprijih iznašajo samo 12 milijonov kron.

Za porast in koncentracijo moči govori tudi to, da so zahučene pogodbe se izvršile v povečanem številu podjetij. Tako je bilo 1926-28 zaključenih 94 novih kolektivnih pogodb z 2222 podjetij, v katerih je zaposlenih 125.720 delavcev. Koncem 1928. leta je imel Savez zaključenih 148 kolektivnih pogodb z 2043 podjetij, v katerih je zaposlenih 182.513 delavcev.

Vodeča pozicija Saveza se izraža v zastopstvu delavskih zaupnikov v podjetjih (Betriebsräte). V podjetjih z 126.827 zaposlenih delavcev, ki so imeli izvoliti 1445 delavskih zaupnikov je imel Savez leta 1928 6020 svojih članov, t. j. 822, komunisti 266, češki nacionalni socialisti 231 in druge organizacije 126. V teh podjetjih je imel Savez 42.493 članov, a druge organizacije samo 28 odstotkov.

Finančno stanje Saveza je bilo povoljno. Celokupno premoženje je od leta 1925 do 1928 poraslo od 11,5 milijonov kron na 17,5 milijonov. Poleg tega ima Savez deset poslopij in to: v Pragi 2, v Brnu 1, v Olomucu 1, v Požunu 1, v Podzevzu 1, v Budjevicah 1 in v Cenkovu 1, ki po bilancu kažejo 4,8 milijon kron vrednosti. V resnici pa je vrednost večja. Od 1926-28 je bilo dohodkov 26,9 milijonov, a izdatkov 22,6 milijonov. Samo na podpori je Savez v tej dobi izplačal 15,3 milijonov kron in to: brezposelnosti 9,5 milijonov, za stavkajoče 2,2 milijona, podpore v boleznih 3 milijone, a druge podpore 1 milijon kron.

Čeprav je močna fluktuacija, je članstvo naraščalo, kar je vidno iz sledeče tabele:

Leto	Število članov	Plačana članarina v Č. K.
1925	64.052	2.347.222
1926	60.073	2.329.120
1927	60.520	2.184.949
1928	63.672	2.559.188

Kljub temu, da je 1928 nekoliko manjše članstvo po številu, je plačane članarine več, kakor 1925.

Savez ima v celi Čehoslovaški 384 podružnic.

Kongres je vsa poročila sprejel soglasno na znanje. Glavna točka dnevnega reda je bilo: reguliranje članarine in podpor, za kar je uprava Saveza vsem podružnicam pol leta pred kongresom predložila dva predloga. Večinoma podružnic se je izjavilo za drugi predlog, to je za tistega, ki članarino povišava. Bil je sprejet s 157 proti 13 glasovi. Vsled tega se poviša članarina: I, II. in III. razred za 1 krono na teden. Sedaj znaša 5.-4.50 in 4.-č. K. A članarina delavstvu težke železne industrije (III. razred b in članarine za delavke, razred IV.) za 0.50 krono. Za vaje pa se upelje poseben razred in sicer IV. b ter znaša članarina tedensko 1 krono. To povišanje članarine daje Savezu močnejšo in pravico na povišanje podpor in sicer za slučaj brezposelnosti za čas do 20 tednov. Sedaj je bilo samo 12 tednov. Pri tem je tudi zvišana podpora, ki jo ima za ta čas dobivati. Dosedaj je ta podpora znašala od 216-590,40 č. K., sedaj pa bo od 540-1200 č. K., torej več kakor za polovico več. Pomoč v stavkah je bila sedaj 55-110 č. K. tedensko, a sedaj pa bo 75-140 č. K. Podpora družini umrlih članov je bila dosedaj 90-3000 č. K. Odslej pa bo 200-1000 č. K. Ob priliki selitve je bila sedaj 35105 č. K. Odslej pa bo od 100-200 č. K. Podpora za slučaj bolezni, invalidnosti in starosti je ostala nespremenjena. Povišanje se začne od 1. julija 1929, a pravica za te poviške od 1. januarja 1930.

Sodrug Kadlec je referiral o mezdah gibanjih in kolektivnih pogodbah. Sodrug Hampel pa o razvoju pidoobitnine, racionalizacije in o taktiki strokovnega (sindikalnega) gibanja.

Enoglasno je bila sprejeta resolucija o vprašanju svetovne pridobitine in zahteva zmanjšanja nemških reparacij ter uhititve vseh zaprek zoper svobodne trgovine med posameznimi državami.

Po vprašanju racionalizacije je kongres sprejel sklep: delavstvo se nikjer ne postavlja proti napredku tehnike, a vendar se to ne sme tako delati, da bi se samo eksplozirala moč delavca. Radi tega je potrebno, da se z racionalizacijo, to je s povišanjem produkcije povišajo tudi realne mezde in skrajša delavni čas. To se da doseči samo z enotno in močno strokovno organizacijo in kongres zahteva, da se to izvrši.

O socialnopolitični zakonodaji je referiral sodrug Belina. Poleg izboljšanja večje števila socialnopolitičnih odredb in zakonov se zahteva sedemurni delovni čas, odnosno 42urno tedensko delo; a za delavstvo težke industrije četrto zmeno, to je šesturnik. Ponovno se zahteva ustanovitev Delavskih zbornic, zakon o pravomočju kolektivnih pogodb in zakon o delavskih sodiščih ter enoten zakon o zaščiti in zavarovanju delavcev.

Za predsednika Saveza je bi soglasno in z navdušenjem izvoljen sodrug Anton Hampel.

S tem je bil dnevni red kongresa izorpan in po tridnevem zasedanju zaključen. Kongres je izvršil zelo koristen posel in želimo, da prinese uspehe vsem kovinarjem čehoslovaške republike.

Mi pa si vzamimo za vzgled delovanje te sodruške organizacije in organiziramo vse kovinarje v Savezu Metalških Radnika Jugoslavije.

Tako je prav, sodrugi kovinarji! V Cankarjevo družbo se včlanjujete. Da bi Vas bilo mnogo! Pozdravljeni!

RUDARJI.

Socialno zavarovanje rudarjev.

Socialno zavarovanje rudarskega in plavžarskega delavstva v Sloveniji je bilo s pravilnikom o bratovskih skladnicah, stopnivišim v veljavo s 1. januarjem 1925 popolnoma ločeno od splošnega socialnega zavarovanja po zakonu o zavarovanju delavcev. To zavarovanje bi imelo pred ostalim zavarovanjem to prednost, da ta pravilnik predvideva na podlagi starih pravil o bratovskih skladnicah, uvedbo starostnega zavarovanja za to delavstvo, v tem ko se to zavarovanje v splošnem zavarovanju delavstva ni izvedeno in to kljub temu, da ga zakon predvideva.

Socialno zavarovanje rudarskega in plavžarskega delavstva se deli v tri panoge in sicer: bolniško, nezgodno in pokojninsko. V bolniško zavarovanje prispevata podjetnik in delavec vsak po polovico, v tem ko

plača za nezgodno zavarovanje ves prispevek podjetnik sam. Ti dve panogi zavarovanja, od katerih je prvo avtonomno, a drugo centralistično urejeno, sta urejeni po načelih zakona o Zavarovanju delavcev iz leta 1922.

Nasprotno pa je pokojninsko zavarovanje, čeprav se že v praksi izvaja, še nereseno. Matematična podlaga, s katero pravilnik urejuje dohodke in izdatke, se ne ujema predvsem iz razloga, ker je s tem pravilnikom tudi obveznost sprejeta, za vstetje službenih let, pridobljenih pred 1. januarjem 1925, a zavarovanje samo pa ni prejelo svojega premoženja v valorizirani valuti nazaj, katerega je izgubilo z vojnimi posojilom in razvrednostjo denarja. To, kar se s tem ni bilo izkubljeno, pa se je še zmanjšalo z relacijo 4 krono = 1 dinar.

Ne samo, da to zavarovanje vsled tega dejstva nima kritja niti za novopokojence, vsled česar se je povišalo prispevke od 5

na 7 odstotkov zavarovane kategorijske mezde, povišalo delovno dobo od 35 na 40 let, ali nasprotno znižanje obstoječih pokojnin, kar zopet ne krije, grozi temu zavarovanju nujna propast. Največja krivica pa se je zgodila s tem novim pravilnikom staropokojencem, vdovam in sirotam. Ti so prej plačevali v zdravi valuti razmeroma precej, a danes dobivajo isto pokojnino v nevalorizirani valuti. Da vidimo klasičen primer, navajamo slučaj: 2 rudarja, ki sta skupaj delala in plačevala 35 let v to zavarovanje, a je bil eden upokojeni dne 31. decembra 1924, dobi pokojnino mesečno Din 10.—, a njegov tovariš pa, ki je bil upokojen dne 1. januarja 1925, pa je dobil Din 800.—, sedaj že samo Din 714.—.

To krivično razmerje tega zavarovanja je rudarsko in plavžarsko delavstvo takoj odločno obsodilo. Zahtevalo je, da se predvsem vrne bratovskim skladnicam od države njeno premoženje v valorizirani valuti nazaj, da se s tem spravi v ravnovesje matematična bilanca in tako omogoči storjeno krivico staropokojencem popraviti in novopokojencem pa dati jamstvo, da bodo od tega kar danes plačujejo, tudi enkrat nekaj imeli.

Zal, že četrto leto vodi delavstvo borbo za izboljšanje te panoge svojega najvažnejšega zavarovanja. Koliko projektov, shodov, konferenc je bilo že izvršenih. Razne delegacije so raznim pristojnim ministrom že obrazložile nujno potrebo rešitve tega vprašanja. Vse zastoj; kljub raznim obljubam merodajnih krogov to vprašanje se ne reši in ne reši in treba bo znova, da prizadeto delavstvo s podvojeno energijo zahteva uveljavljenje svojih pravic. Zakaj, življenska potreba tega delavstva in dolžnost merodajnih krogov je, da se že to vprašanje enkrat za prizadete pravilno reši.

Zrbovlje! Cankarjeva družba opaža, da ste sezganili. Rudarji, mnogo Vas je, naj Vas bo mnogo tudi v Cankarjevi družbi!

Vabilo.

na proslavo 30letnice obstoja strokovne organizacije rudarjev v Zagorju, katero prireditelj Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica v Zagorju ob Savi, v nedeljo, dne 21. julija ob 3. uri popoldne v dvorani in na vrtu »Zadrudnega doma« na Lokah pri zagorju.

Spored:

- Ob 2. uri popoldne sprejem došlih gostov pred rudniško restavracijo na Toplicah in odhod v Kisovec, kjer se vrši sprejem kisovških rudarjev. Odhod na Loke, kjer se pred dvorano »Zadrudnega doma« pozdravi jubilate.
- Ob 3. uri otvoritev proslave in slavnostni govor.
- Dekoracija jubilentov.
- Po dekoraciji velik srečolov na dobitke, za tem prosta zabava, ples itd.

Pri proslavi sodeluje rudniška godba na pihala iz Zagorja in razna delavska pevška društva.

V slučaju slabega vremena se vrši proslava 8 dni pozneje.

Sodružice in sodrugi! Vsi prijatelji delavskega razreda, mi, črni rudarji zagorske kotline, vam kličemo »DOBRODOŠLI« v naši sredi. Odbor.

Rudarjem svinčenih rudnikov.

Za vas drži pregovor: »Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.« Vodstvo Zveze rudarjev Jugoslavije v Zagorju dobiva vedno več pritožb čez neznosne razmere pri tem rudniku in to ne samo od organiziranih, temveč še več od neorganiziranih. V jami je izveden priganjaški sistem do vrhunca. Rudar že skoro ne sliši več prijazne besede od svojih predpostavljanih. Glavno besedo ima kazen, odpust iz službe. Ugnezdil se je tukaj sistem izkoriščanja delovne sile, ki že skoro prekaša Trboveljsko družbo. Na kraju (Ort) dela po en sam kopač; istotako je z vozaci, kjer je to dopustno! Kdo bo odgovarjal za ponesrečbo raudarja, ki je sam na kraju v slučaju nesreče, ko si sam pomagati ne more. Sedaj vam je še podjetje znižalo akordne postavke na izkopu od 25 para na 17 para pri 1 coli. Isto je v topilnici Žerjav in to posebno kadar je v obratu visoka peč. Od visoke peči se v vodi topi domača žlindra, ki daje tako smrdljiv dim, da delavec težko vzdrži pri tem delu mesec dni, a že dobi zastrupljenje s svincem. Koliko delavcev zbolil vsled tega na talozvani kuliki. Poročilo glavne bratovske skladnice za leto 1928 pravi, da je samo na ostalih bolniških v tem letu bilo bolnih 1147 članov od 1299 zaposlenih, v tem ko je v Trbovljah od 4541 zaposlenih bilo bolnih samo 866. A kje so pa še druge poklicne bolezni? Vsega skupaj je bilo bolnih 1729 članov, z 1903 svojci, kateri so izgubili 13.862 delavnih dni, na zaslužku pa 651.608 Din ali na delavca letno 502 Din. Bolniška blagajna pa je izplačala samo na hranarini 241.980 Din, na zdravilih 120.085 Din in za oskrbo v bolnicah 101.362.

To so številke, ki dovolj jasno govore, da niso razmere tako »glänzend«, kakor je eden zaupnik II. rudarske skupine na občnem zboru iste v Trbovljah izjavil, češ: zakaj smo pa pri nas dosegli tako visoke mezde brez vsake strokovne organizacije in takozvanih strankarskih mešetarjev. Temu in vsem takim zaupnikom bi mi v interesu delavstva samega priporočali, da si te številke dobro ogledajo in naj ja pazijo, da njih vsoto še sami ne povečajo. Podjetje je takim zastopnikom pri zadnji mezdni razpravi izreklo pohvalo in prav je imelo.

V rudarji, delavci in delavke, premislite in prevdarite vse to; skušajte se nazaj spomniti, kdaj se vas je takrat tako šikaniralo, ko ste bili po večini vsi organizirani v tedaj Uniji slovenskih rudarjev, sedanjí Zvezi rudarjev? Kdaj se vas je vsako mačenkost kaznovalo, na cesto metalo? Kdaj so se vam kar kratkoma akordne postavke zniževale? Upamo, da če ste pošteni, boste priznali, da nikdar.

V rudarji, delavci in delavke svinčenih rudnikov! Imeli ste svojo razredno obrambno strokovno organizacijo, pred katero je imel rešpekt tudi podjetnik. A prišli so judeži, hlapi kapitala z lepo donečo frazo na jeziku, in razbili so vašo slogo, kar je nujno rodilo sedanji vaš položaj, kateri vas dan dnevno huje upropašča. Bič angleškega kapitalista se opleta vaših pleč, kakor bič srednjeveškega kmeta-suznja bič valpetov.

Ali pa mora tako naprej? Ne, bodi vaš odgovor. Spreglejte, vaša pot je nazaj v Zvezo rudarjev Jugoslavije. Le potom iste si znate izboriti položaj človeka-delavca. Ne biti suženj, mora biti vaša parola. Vsi v Zvezo rudarjev Jugoslavije.

Sodruge in sodružice opozarjamo na današnji inserat tvrdke Novak. Ljubljana, Kongresni trg 15. Blago pri tvrdki Novak je najboljšo in najcenejše in trdko vsem priporočamo.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Ponovna stavka v Lajtersperku.

Vsled kompliciranega akordnega plačilnega sistema pri Derwuscheku je delavstvo domnevalo, da se ga za napravljeno delo premalo plača v smislu zadnje sklenjene pogodbe. Radi te domneve je raslo med delavstvom ogorčenje. Da se to preišče ter ugotovi ali se pogodba krši ali ne, je bila za 25. junija sklicana ponovna razprava. Delavstvo, namesto da počaka na ugotovitve pri razpravi, je brez vsakega obvestila svoji organizaciji že pred to razpravo izstopilo v stavko. Na razpravi se kršitve pogodbe direktno dokazati ni moglo, ker niso imeli zaupniki natančnih podatkov, koliko kosov opeke se je pri posameznih prešah napravilo. Zaupniki pa so zatelem na razpravi predložili popolnoma nov predlog za ponovno povišanje plač od 10-30 odstotkov na zadnjo, pred mesec dni sklenjeno pogodbo. Razume se, da je radi tega nastala situacija popolnoma nova in drugačna, zlasti zato, ker bi mi morali prejšnjo pogodbo, ako hočemo nekaj drugega, en mesec prej odpovedati. Po dolgotrajnem, mučnem pogajanju se je podjetnik spustil v razgovor o novem predlogu ter smo ponovno dosegli povišanje pri nekaterih prešah od 5-25 odstotkov poviška, odpravili pri pečeh delo od komada ter uvedli po kamerah in se na ta način omogočilo večji zaslužek pri delu. Dosegli smo tudi to, da podjetnik plača enega delavca, kateri vrši kontrolo, koliko se opeke producira, da bode delavstvo na ta način uverjeno, da se ga pravilno plača. Zaupniki na te pogoje niso hoteli pristati ter zahtevali, da se njihovim zahtevam v celoti ustreže. Zato smo sklicali skupaj vse delavstvo ter njim predložili uspeh, kateri se je dosegel ter jih pozvali, naj te pogoje sprejmejo. Toda večina je to odklonila. Mi smo raztomlačili delavstvu, da za posledice odgovorajajo sami. Drugi dan je šlo en del delavstva na delo, večina pa je ostala v stavki. Vendar so zaupniki šli k podjetniku ter izjavili, da sprejmejo pogoje, katere je na pogajanjih dosegla organizacija. Tako se je 26. junija ta stavka končala. 27. junija so šli delavci zopet na delo.

Zakaj to tako podrobno opisujemo? Zato, ker hočemo delavcem prikazati, da se s stavkami ni kar tja v en dan igrati. Ne da organizacija stavko odobri, in ne da jo kdo vodi. Potem pa tako trdovratno vztrajati na svojih zahtevah brez vsakega popusta. Nikjer se z enim naskokom trdnjav ne zavzema. Kaj bi bilo, ako bi podjetnik vsako pogajanje odklonil? Ali ni boljše doseči nekaj, prihodnjč zopet nekaj, kakor potem brez kakakega uspeha iti ponižno prosit, da se hoče delati pod prejšnjimi pogoji, če ne še slabšimi? Sodrugji, ne sme se delati tako. Mi smo organizacija, ki se mora pred vsem odlikovati po svoji discipliniranosti in razumevanje situacije, ako hočemo, da se nas bode respektiralo in upoštevalo.

Povemo pa še enkrat, da divje stavke, katerih mi ne proklamiramo, ne financiramo, niti ne prevzemamo za njih odgovornosti.

Če hočeš dobiti lepe knjige in poceni, postani član „CANKARJEVE družbe“!

Celje.

V kemični tovarni v Gaberjah pri Celju se je hotelo delavce ustrašiti na način, češ, da delavska zaščitna zakonodaja sedaj ne drži več. Meni nič, tebi nič, so sneli sporazumno sklenjen zakonit delovni red (ki je obenem tudi pogodba za delavce v tem podjetju) ter niso hoteli plačati 50odstotni povisek za praznično delo (1. maj). Delavci seveda nismo bili s tem soglasni in smo pozvali našega tajnika iz Ljubljane, da nam razloži, kako in kaj. Sestanek je bil dobro obiskan ter smo sklenili, da se napravi pri vodstvu podjetja intervencijo v tem oziru. Zastopnik našega saveza Jakomin in zastopnik Delavske zbornice Kopač sta skupno z zaupniki opozorila podjetje, da zaščitna zakonodaja delavcev še velja, ter da je obstoječi delovni red zakonit in se ga more le sporazumno z delavstvom in Inspekcijo dela preduraviti. Dokler se pa ne določi skupno nov delovni red, toliko časa pa seveda velja stari. Delavstvo se mora zavedati, da je pravice samo toliko, koliko ima organizacijske moči delavstvo v tovarni. Zato je predpogoj, ako hočete, da dosežemo kolektivno pogodbo, da se vsi do zadnjega organiziramo. Zato pozivamo vse delavstvo, da pristopi v naše vrste, ako si hoče izboljšati svoj položaj in čuvati že pridobljene pravice.

Litija.

Tako skoraj izrazit industrijski kraj je Litija, vendar pa je tukaj delavstvo brez strokovne organizacije. Marsikdo bi si mislil: dobro jim gre, pa jo ne potrebujejo. Toda, žal, ni tako. Kravvo jo potrebujemo in jo moramo čimprej zopet obnoviti. Imeli smo že par tozadevnih sestankov in so prvi začetki že napravljeni. Delavstvo pozivamo, da pristopa v organizacijo Splošne delavske zveze Jugoslavije, podružnica Litija.

Tržič.

Tudi tržiško delavstvo, zaposleno v predilnici, je imelo letošnjo pomlad zelo slabe čase. Tovarna ni imela toliko naročil, kakor običajno in je radi tega trpelo pred vsem delavstvo. Po 4—5 in 6 ur se je delalo dnevno in s tem seve zmanjšal zaslužek. Le predilničarji in tkalci so delali po celih 8 ur ter tako prišli na običajen zaslužek, kateri je itak skrajno slab. Podjetje je hotelo poskušati tudi z redukcijami na način, ki je vse precej kakor socialen. Ako je bil na primer delavec bolan nad 4 tedne, pa se mu je kar hotelo poslati delavsko knjižnico. Ako je delavka vsled nosečnosti ostala, pravilno bolniško prijavljena, doma, vsled bližajočega se poroda, pa so ji hoteli poslati knjižnico in jo odpustiti. Da, tako se je hotelo praktirati. Obvestili so Delavsko zbornico in svojo strokovno organizacijo. Zaupniki so najprej sami izvršili intervencijo, da so nameravali preprečiti. Pri tej priliki se je ugotovilo, da ima podjetje delavni red še iz leta 1899 in na podlagi tega delavnega reda so hoteli operirati. Vidite, kaj je vse mogoče. Po 10. letnem obstoju nove države in zakonov o zaščiti delavcev in inspekciji dela, moramo ugotoviti take žalostne slučaje. Ali ni to dokaz naše malobrižnosti! Ali ne kliče to po močni organizaciji, katera je edina v stanu preprečiti, da se take stvari ne bodo več dogajale. Ob teh dogodkih smo imeli tudi članski sestanek naše strokovne podružnice. S. Jakomin iz Ljubljane je pravilno poudaril, da je naravnost sramota, da je to v Tržiču mogoče, kjer je lepa kulturna in zadružna organizacija, na strokovno se pa pozablja. Dolžnost vsakega člana kulturne in zadružne organizacije je, da je tudi strokovno organiziran. Sklep sestanka je bil, vse storiti, da se strokovna organizacija pojaka ter uveljavi v predilnici nov moderen delovni red. Sodrugi v Tržiču, na delo torej vsi, kakor en mož. Tudi na strokovnem polju ne smete biti med zadnjimi.

Mojstrana.

Delavstvo v cementarni je s svojo organizacijo napravilo lep uspeh s svojim medznim gibanjem. Teža se tudi delavstvo zaveda, da more le z močno organizacijo doseči boljše življenje ter ugled in respekt. Ta organizacija zato lepo napreduje in narašča. Skoro sleherni delavec je organiziran. Onih par, ki še niso, bodo te dni pristopili. Tako je tudi prav. Vsak delavec mora biti strokovno organiziran. Neorganizirani so škodljivci sebi in drugim. Članski sestanek v nedeljo, 30. junija, je bil lepo obiskan ter so poročilo o finančnem stanju podružnice, kakor poročilo tajnika Jakomina iz Ljubljane vzeli z odobravanjem na znanje. Sodrugi iz drugih tovarnen, mojstranski delavci naj vam bodo za vzgled.

Kranj.

Tudi v Kranju naša podružnica polagoma postaja faktor, ki se ga ne bode moglo prezreti. Mezdno gibanje v tovarni »Vulkan« je v teku in se bode skoro prišlo do pogajanj. Delavstvo te tovarne zahteva kolektivno pogodbo in povišanje plač. Težave imamo s tekstilnimi tovarnami. Tako imamo v »Juteks« stalne pritožbe od delavstva. Šikaniranje na dnevnem redu. Odpuščenje delavke brez odgovornega roka itd. To je že od sile, kar ti inozemski kapitalisti počnejo z našim siromašnim delavstvom. Delavstvo pa je po večini neorganizirano. Zato se z njim tako ravna. Delavci, organizirajte se in izvojevajte si bošče z organizacijo boljše življenje. Nihče vam pomagal ne bo, ako se sami zase ne brigate. Pri »Fernerju« tam so redno vsaki mesec sestanki organiziranih delavcev, tja morate, tam je kraj, kjer lahko vstopite v rste organiziranih in pomagajte sebi in svojim sodelavcem do spoznanja in boljše bodočnosti.

Papirničarji v Sladkem vrhu.

Dne 23. junija se je vršil zelo dobro obiskan občni zbor naše podružnice. Sodrugi Čeh iz Maribora je v izbranih besedah poročal o pomenu in potrebi strokovne organizacije ter o nalogah in dolžnostih odbornikov in posameznih članov. S. Muster, prejšnji predsednik podružnice, kateri žal ni hotel v novem odboru prevzeti nobenega mesta, je oddal vodstvo novemu odboru. Prvotako je oddal blagajno, tiskovino, marke itd., kar je bilo vse v najlepšem redu. V novi odbor so bili soglasno izvoljeni naslednji sodrugi: predsednik Spindler Karol, namestnik Uhl Alojzij, blagajnik Fašman Franc, namestnik Škofic Alojzij, tajnik Javoršek Ludovik, namestnik Majhofer Josip; odborniki: Frisch Franc, Vogrin Ivan, Polanec Ivan, Kontrola: Operskal Josip, Knipič Franc in Pukl Anton. Mi novemu odboru kakor tudi vsem članstvu tam gori na skrajni točki Jugoslavije želimo mnogo uspehov v svojem delovanju. Delavstvo tam se zaveda svoje naloge, saj so sosedje avstrijskih sodrugov, od katerih bi se vsi morali učiti, kako se v organizaciji dela, zato so delavci sladkogorske papirnice tudi vsi organizirani.

UGODEN NAKUP PERILA!

Moško perilo, cefir finejše vrste in za delavstvo ter poppelin prodaja ta mesec pod tovarniško ceno tovarna perila „TRIGLAV“, Kolo-dvorska ulica 8, nasproti hotela Štrukelj.

Živilci.

Mesarji.

Nova uredba o odpiranju in zapiranju trgovin in o delovnem času za pomožno osebo, katera je izšla v »Službenih Novinah« dne 19. junija, mora vzdržati tudi nas mesarske pomočnike, ki smo v zadnjem času spali v neko zaspasnost, ki pa se nam zna maševati.

Polovica naših članov je postala zadnji čas popolnoma indiferentna, zato pa se moramo mi ostali oprijeti s tem večjo energijo dela v organizaciji in potom nje svoj delokrog razširiti. Vi sodrugi, ki ste se ohladili, pa morate razumeti, da z vašo nezadovoljnostjo škodujete ne samo sebi, temveč tudi onim pomočnikom, ki imajo voljo in željo izboljšati svoj položaj sebi in vsem sotrpinom. Skrajni čas je, da spregledate, da Vi sami pomagajte svojim delodajalcem pri izkoriščanju. Čas je, prijatelji, da premislite resno svoj položaj in ga primerjate z drugimi strokami. Vsak delavec ve, kdaj ima pričeti svoje delo in ve tudi, kdaj ga bo končal. Le ubog mesarski pomočnik se je moral 3—4 leta učiti svoje obrti zato, da ga mesarski mojster porabi prav za vsako delo in le mesarski pomočnik je tisti (z malimi izjemami), ki nima nikdar določene ure za začetek ne za konec dela. Treba je, da spregledate, da ste tudi vi delavci, za katere veljajo zakonski predpisi in treba je, da prisilimo delodajalce, da nam dajo vsaj to malo, kar nam nudi zakon.

Po uredbi, katera je izšla od ministrstva socialne politike, spadamo v obrtno kategorijo, za katero je določen 10urni delavnik in popolni nedeljski počitek.

Na podlagi uredb ministrstva socialne politike bodo izdali veliki župani na svoje oblasti ponovne uredbe, za katere se je že pričel boj s strani delodajalcev. Ako bomo hoteli, da se nas bo upoštevalo, je pred vsem treba, da pokažemo borbeno odločnost stem, da se združimo vsi v naši organizaciji.

Apeliramo na naše člane, da se živo zanimajo za organizacijo in njeno delo, ter pomagajo pri težkem delu za zboljšanje našega položaja.

Sodrugi, poravnajte članarino, posečajte naše sestanke, pridobivajte nove člane, da bomo močni dovolj, čimboljše rešiti svojo nalogo. — Odbor podružnice mesarjev.

Peki Ljubljana.

Dolgo že opazujem leno gibanje naše podružnice, katera je v svojem jedru črvi-va. Črvi-va pravim zato, ker ako bi ne bila, bi gotovo dala od sebe kak znak življenja. Toda odbor spi spanje »pravičnega« in se na vsake kvatre enkrat zbudi, toda ne sam od sebe, temveč šele po parkratnih sunkih centrale.

Jaz se temu ne čudim, kajti vsi podružnični funkcionarji so v dobrih službah in večina teh tudi v sigurnih službah Delavske pekarnice. Žalostno je to, da pomočniki I. Delavske pekarnice absolutno ne razumejo, zakaj so sploh delavska podjetja in žalostno je, da iste mi vsi ne znamo izrabititi za dosego naših ciljev.

Jaz mislim, da je Delavska pekarna zato tu, da imajo v njej zatočišče ljudje, ki odkrito in odločno delajo v organizaciji. Tako sem razumel to jaz, ko sem bil v isti zaposlen in tudi večina takratnih mojih sodelavcev, ki smo, žal, morali vsled šikan takratnega poslovodje Magušarja in vsled nezavednosti naših mlajših članov, si poiskati druge službe.

Danes so razmere v Delavski pekarni precej drugačne. Sedanji vodja gotovo ne bo nasprotoval intenzivnemu delu svojih pomočnikov v strokovni organizaciji. Toda žal, so tudi pomočniki Delavske pekarnice drugačni. Sodrugi, oprostite, toda povedati moram to, kar je res. Vi, v Delavski pekarni ste skoro sami funkcionarji, »generali brez

vojske«. Zakaj? Zato, ker si vojske usvariti ne znate, ta pa, kolikor je je, vas sovražni, ker se zaveda, da bi ji vi lahko veliko koristili, pa ste preleni. Za vas se zavednost, poztvovnost, socializem itd. meha z momentom, ko ste si svesti sigurnega mesta v Delavski pekarni.

Ako to ni res, me pozovite na odgovor. Povdarjam, delavci Delavske pekarnice bi morali biti avantgarda organizacije, ne pa kot sedaj, z malo izjemo, paraziti.

Edino, kar našo podružnico še drži pri življenju, je pevski odsek, pri katerem je zopet Delavska pekarna častno zastopana s tremi pevci, od katerih eden je bil samo radi petja v Delavsko pekarno sprejet, a ga pri pevskih vajah vidiš redko, zadnji čas pa sploh ne!

Poznam tudi pomočnika v Delavski pekarni, ki ne zamudi nobene procesije, mu ne zmanjka nikoli denarja za meščanske veselice, a na naši veselici, kakor tudi na koncertu ga ni bilo.

Ne trdim, da takih nezavednežev v Ljubljani ne manjka, a mislim, da bi v Delavski pekarni ne smeli imeti mesta.

23. junija se je vršil izredni občni zbor naše podružnice, k čemur je dal predvsem povod blagajnik, ki je vsled tega, da je bil razžaljen, podal demisijo. Mislim, da zavednega člana, če je sam prepričan, da dela pravilno, ne more posameznik tako razžaliti, da bi pustil kot blagajnik in pa predsednik pevskega odseka tik pred koncertom svoje sodruge na cedilu. Tako postopanje zasluži obsodbo.

Žal, da se radi stvarnih zadržkov nisem mogel izrednega občnega zbora udeležiti, ker sem bil pripravljen, vse to osebno povedati, povedal bi tudi to, da je otročarija sklicavati izredne občne zборе, na katerem se izvoli v odbor zopet stare lenube.

Op. ur.: Mi se s takimi nauki res strinjamo, vendar želimo, da se v bodoče raje iznašajo na članskih sestankih, nego pa v javnosti, ker naš list berejo tudi nasprotniki. Star član.

Živilci, kdor še ni član Cankarjeve družbe, naj takoj pristopi. Xnjige se že tiskajo.

Ljubljana.

Dne 23. junija se je vršil izredni občni zbor podružnice pekov v Ljubljani vsled odstopa nekaterih funkcionarjev. Poročila funkcionarjev so bila kratka in stvarna.

V novi odbor so bili izvoljeni naslednji sodrugi: Jurca Simon, predsednik; Blatnik Alojz, blagajnik; Škofič Ivan, tajnik; odborniki: Račić, Zupan, Poženel in Plevanč.

Razno.

Centrala Ujedinjenega Saveza Železničarjev Jugoslavije je sklenila, preseliti svoj organizacijski in pisarniški prostor. Da je bližje železnice, kar je v korist železničarjem, zlasti zunanjam in radi intervenciji, si je izbrala prostor v Delavski zbornici na Miklošičevi cesti, prvi vhod od postaje gred in v prvem nadstropju.

Tu se nahajajo že vse druge razredne strokovne organizacije in Strokovna komisija za Slovenijo.

Pozdravljamo sklep centrale USZJ.

V svarilo.

Zadnje čase se dogaja, da hoče ta ali oni delavec v Francijo ali drugo državo za poslom, pa kar zapusti svojo sedanjo zaposlitev in kar gre. Pred tem odločno svarimo. Podjetnik, ki takemu delavcu iz Francije piše, da ga prejme za tako in tako plačo, mora takemu delavcu poslati tudi delavsko pogodbo. Ta pogodba mora biti potrjena, oziroma overovljena od francoskega ministrstva, drugače ni veljavna in tudi francoski konzulat ne vidira potnega lista.

To treba vedeti vsakemu, ki hoče v Francijo.

Pri tem svetujemo vsakemu, da naj nikar — kakor se to dogaja sedaj — ne ostavlja svoje dosedanje zaposlitve, dokler nima, kakor zgoraj povedano, od francoske-

ga podjetnika delavske pogodbe, overovljene od francoskega ministrstva. Poleg tega pa se ima vsak preje posvetovati in informirati svojo strokovno organizacijo. Priti po pomoč in nasvete k strokovni organizaciji še le potem, ko je v največji stiski in ko je vsaka pomoč malodane brezuspešna, tudi ni treba.

Pozor pred sleparji! Po rudarskih revirjih Slovenije se dele nekaki »Aufnahmescheini« za sprejem naših rudarjev v Holandijo. Zahteva se zanje celo taksa po 20 Din. Vse je falsificirano in ne more biti preko Javne borze dela v Ljubljani, nje podružnice v Mariboru ter ekspoziture v Celju in Murski Soboti, kakor tudi ne preko Oblasnega izseljeniškega urada nihče pooblaščen za najemanje slovenskih delavcev v inozemstvo. Podpisani urad je baš v konkretnih stikih z merodajnimi čimtelji v Franciji in v Holandiji v vprašanju zaposlitve slovenskega delavstva tam, in bo, ko zadeva ugodno dozori, uradno pozval, kako in kako delavci naj se borzam dela prijavijo za zaposlitev v inozemstvu. Vseled tega naj bo javnost pozorna na sleparske agente, naj jim ne naseda na naj jih naznani pri prvi žandarmerijski stanici. — Javna borza dela v Ljubljani.

Kedaj ordinirajo zdravniki v bolniški blagajni?

Da bo vsak znal, posebno izven Ljubljane živeči delavci, kedaj ordinirajo zdravniki v bolniški blagajni (okrožni urad) v Ljubljani, podajamo tu pregled vseh ordinacij:

Za splošne bolezni: od 8.—10. ure dr. Janežič Pavel, od 10.—12. ure dr. Kanc Pavel, od 14.—16. ure dr. Trtnik Albert, od 16.—18. ure dr. Majcen Martin.

Za notranje bolezni (želodčne): Od 12.—1. ure dr. Drobnič Ivan.

Za pljučne bolezni: Od 12.—13. ure dr. Jamar Tone, in sicer za moške v torek, četrtek, soboto, za ženske v ponedeljek, sredo in petek.

Za kožne in spolne bolezni: Od 13.—14. ure dr. Demš Jernej (razen četrтка).

Za kirurgijo: Od 14.—15. ure dr. Krajec Pavel, od 9.—11. ure dr. Minaš ob ponedeljkih, sredo in sobotah, od 16.—18. ure dr. Minaš ob torkih, četrčkih in petkih.

Za otroške bolezni: Od 14.—15. ure dr. Derč Bogdan.

Za ženske bolezni in porodništvo: Od 11.—13. ure dr. Pintar Ivan.

Za ušesne, nosne in vratne bolezni: Od 10.—12. ure dr. Požgačnik Josip.

Za očesne bolezni: Od 8.—10. ure dr. Dereani Ernst.

Za živčne bolezni: Od 14.—15. ure dr. Robida Ivan. Ob nedeljah, praznikih in državnih praznikih se ne ordinira.

Poziv sodrugom pevcem in sodružicam pevskam! Pevski odsek »Svoboda« v Mariboru se pripravlja za daljše pevske izlete, in sicer letos po Sloveniji ali na avstrijsko Koroško (Celovec, Beljak), leta 1931. pa se udeleži mednarodne delavske olimpijade na Dunaju. V to svrhu se je ustanovil poseben potni sklad. Ker bodo uživali ugodnosti iz potnega sklada samo pevci in pevke z daljšim članstvom, vabimo vse sodruge in sodružice, ki imajo veselje za petje, da že sedaj pristopijo v naš zbor, da bodo tako lahko tudi oni sodelovali pri izletih. Prijave se sprejemajo vsak četrtek ob 8. uri zvečer v »Ljudskem domu«, in sicer samo do 15. julija 1929, ker se s tem dnem prične za pevce teoretična šola. Teoretično šolo smo dosedaj pogrešali. Ker pa je osnovno znanje glasbene teorije predpogoj za napredek zbora, se bo v bodoče tudi temu pouku posvečalo stalno pažnjo. — Delavci, delavke! Odzovite se našemu pozivu! Pomagajte pri ustvarjanju delavske pevske kulture! Dobrodošel je vsak glas: sopran in alt, kakor tenor in bas.

Advertisement for L. Mikus, Ljubljana, featuring 'Dežniki' (raincoats) and 'NOVAK' (clothing). The ad includes the text: 'Delavke in delavci! Blago za obleke, perilo itd. dobite pri trrdki NOVAK Ljubljana, Kongresni trg 15 Najbolje in najcenejše! Radi prezidave lokala še zelo znižane cene.' It also features a vertical stamp: 'U S T A N O V L J E N O 1 8 3 9' and 'M E S T N I T R G 1 5'.